

NAZYWAĆ SIĘ (88) *vb impf*

się (55), się (33).

Oba a jasne (w tym w pierwszym 1 r. błędne znakowanie).

inf nazywać się (24). \diamond *praes 2 sg* nazywász się (2). \diamond *3 sg* nazywå się (25). \diamond *3 pl* nazywają się (15). \diamond *praet 3 sg m* nazywål się (5). *n* nazywało się (1). \diamond *3 pl m pers* nazywali się (6). \diamond *imp 2 sg* nazywáj się (1). \diamond *3 pl* niech się nazywają (1). \diamond *con 3 sg m* by się nazywål (4). *f* by się nazywała (1). \diamond *part praes act* nazywając się (3).

Sł stp s.v. nazywać, Cn w innym znaczeniu, Linde XVIII w. s.v. nazwać, nazywać.

1. Nosić nazwę; cognominari Vulg (38) :

Z nazwą w I [sb] (17): *RejPosWiecz*³ 96v; *CzechRozm* 57v, 112v, 225 marg, **4; Są niektorzi/ co ták rozumieią y zá to máią/ że to iedno/ Krolować y Krolem się nazywać [*regere et regem dici idem esse putent*] *ModrzBaz* 19v; *CzechEp* *4v, 54; Bo chlebem fię czáfem ten Sákráment nazywa *LatHar* 185; *WujNT przedm* 26, *Rom* 2/17, s. 528 marg, 579. *Cf Zwrot.*

Z nazwą w N (1): iedney wiáry y zaflugi powinowátymi fie fobie ludzie ftawáli y Syngenis fie nazywáli *CzechRozm* 154.

Z nazwą w A (lat) (1): Nouatiani ktorzy od czyfłóci Catharos fye nazywáli. *KromRozm I* C4v.

Z zaimkiem przysłówkowym (2): Ná Chriřtiáninie fie mylą/ gdy wlytki/ iż fie to ták nazywáią zárownó poczytáią: iákoby to názwifko/ dobrym y świętym kogo vczyńić miáło? *CzechRozm* 112v; *CzechEp* 170.

W połączeniu z etymologią nazwy [w tym: od kogo (1), od czego (1)] (2): *KromRozm I* C4v; Bo iáko fię haeretykowie/ Photiniany/ Ariany/ Nowáciany [...] od miřtrzew fwoich nazywáią; ták y ci fię Páwliany/ Petriany y Apolliany miánowáli. *WujNT* 579.

W połączeniu z określeniem źródła pisanego [w tym: czym (2), „gdzie” (1)] (3): Tá fwiátość iż fie chlebem y winem ábo kielichem w pífnie fwięthym nazywa/ tho z rzeczy przyrodzoney ma *RejPosWiecz*³ 96v; *CzechRozm* 57v; *CzechEp* 170.

Zwrot: »imieni(e)m (a. mianem) [czyim = od kogo pochodzącym] nazywać się; od imienia [czyjego] nazywać się« [w tym: z nazwą w I (4); z imieniem albo od imienia (1)] [szyk zmienny] (10;5): A tákci otho obyczáiem thákowym w Pánu Kryřtuřie fą y mieřkáią žli krzeřciánie/ ktorzy fie iedno nazywáią od imienia ie^{go} krzeřciány. *RejPosWiecz*² 92v; gdzie ták mowi Iákob [*tj. Izrael*] do fyná fwego IOzeffá o fynách iego/ [...] niech będzie wzywáne imię moje w nich [...] to ieft/ niech fie nazywáią imieniem moim ábo od imienia mego/ to ieft/ Izráelczyki *CzechRozm* 196; iż to inřza rzecz ieft/ mowić ták: ten fie nazywa imieniem Chriřtuřowym: á mowić/ ten wzywa imienia Chriřtuřowe^{go} *CzechRozm* 197; Tych záś co go wzywác niechcą/ choć fie rzkomo zá wierne máią/ y iego fie miánem nazywáią: mozeřz v fiebie zá niewierne poczytác. *CzechRozm* 198, 196 [3 r.], 196v [2 r.], 197, 197v [3 r.], *4.

Przen: Być, trwać (1) : nápominaýcie ieden drugiego ná káždy dzień/ poki fię Džiřia nazywa [*donec Hodie cognominatur*] *WujNT Hebr* 3/13.

a. Nosić imię własne (6) :

Z nazwą w I (3): *CzechRozm* 4v; że y Czechy záwždy Czechámi zwano/ y Polřki naród Láchy iefcze z przodku fię nazywål *KochCz* B2v, B2v.

W połączeniu z etymologią nazwy [od czego] (1): Owłzem łamym żywotem będąc/ y od życia ábo od bytności Iehowá fie nazywáiąc/ infzym też żywota vřyczá *CzechRozm* 4v.

W połączeniu z określeniem źródła pisanego [w czym] (1): Bo nie dármo przedsię w hiłtoriách náfznych Lefzkámi fie kilká Książąt nazywáło *KochCz* B2v.

Zwrot: »[jakim, czym] imieni(e)m (a. nazwiskiem) nazywać się« [w tym: z nazwą w N (1)] (3): A co fie tknie Zorobabelá y Sálátyelá/ co mniemáľz áby też tymi nazwiłki w pokoleniu infzym/ drudzy tákże nazywáni nie byli/ w którym fie iedni nazywáli? *CzechRozm* 152v, 197, 198v.

2. Uważać się za kogoś, podawać się, twierdzić, że się jest kimś (niekiedy: uchodzić za kogoś); *vocari Vulg* (49) :

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): A iż fie tu nazywáć raczy że on iest amen á łwiádek wierny á prawdziwy/ to iuż o tym łwiádectwie iego wiernym á prawdziwym żadnego wátpienia nie máľz. *RejAp* 42.

Z wyrazem określającym w I [w tym: sb (30), ai (4); sb i ai (1)] (33): *BielŻyw* 152; *abi then nyepriyaczyel kthori łfy naziwa łlinem hołpodarłkyem y myełka wzyemy thwoyey Kro. mczi y nałtoycz hołpodarv moyemv na gardło ziyńłchemy lotri yako y łłam abi bil widan z zyemye thwoyey Kro. mczi LibLeg* 11/167v, 10/125, 11/169; *RejRozm* 395; *KrowObr* 153; A próżno fie tákowy ma mądrym nazywáć/ Kto w tym burzliwym morzu bez wiołłá chce pływáć. *RejWiz* 8v; *RejFig* Aa3v; *BibRadz* I 346; *RejPos* 89v, 346v, 350; *WujJudConf* 117; *RejPosWstaw* [110²]; To iest połpolita Bogu/ iż gdy co obiecuie/ ábo też kiedy komu grozi/ ábo co pewnego opowiada/ [...] tedy fie więc żywym nazywa/ mówiąc: Zywę ia mowi Pan *CzechRozm* 5, 8, 67v, 69v, 98, 186v; *CzechEp* 40, 265, 307, 338 *marg*, 418; *NiemObr* 82, 127; *WujNT* 98 [2 r.], *Hebr* 11/16, s. 792, Aaaaaav; Szewczykiem fie nazywa/ gdy tráfi ná łzewcá: Vdáie fie zá Kupcá/ choć Kupiec nie pewcá: Iełli tráfi ná Młocká/ młockiem fie przerobi *KlonWor* 26.

Z zaimkiem przysłówkowym (4): Nigdziey ták zaráz wełpołek piłmo s. nie zowie Boga Oycá drogá/ żywotem/ y prawdá/ iáko fie łam Syn nazywa. *CzechRozm* 64v, 30v, 49; ták ani Chriłtyáninem być może/ chociaźby fie y tyśiáć rázow krzcíl/ y ták z rodzicow nazywał. *CzechEp* 339.

W połączeniu z etymologią nazwy [od czego] (1): Ktore záś rzeczy nie ták idá/ áni iść máią/ między tymi ktorzy chwalcámi Bożymi być chcá: y ktorzy fie naświéłtřzym imieniem Chriłtułá Páná zákłádáią/ y od niego nazywáią. *CzechEp* 4.

Z wyrazem użytym przenośnie (8): *KrowObr* 153; *RejPos* 89v, 346v, 350; Tymże też obyczáiem Pan nazywa fie winną máćicá/ á nas láthorołłkámi. *RejPosWstaw* [110²]; *CzechRozm* 69v; Brátem fie náfzým nazywa Christus ále fie nam z tąđ nádymáć nie trzebá. *CzechEp* 338 *marg*, 40.

W charakterystycznych połączeniach: dosyc hardzie się nazywać, na [których] miejscach, [którym] obyczajem, próżno, z rodzicow, wszędy; nie wstydać się nazywać się, raczyć (3), zakazywać (2).

Zwrot: »nazywać się [czyim] imieniem, [jakim] tytułem« [w tym: z wyrazem określającym w N (1)] (1:1): Acź fie ná pirwłznych mieycłcach inemi tytuły nazywáć raczył/ iáko gdy mowił iam iest pirwłzy y ołtátecznieyłzy *RejAp* 24; *CzechRozm* 49.

Szeregi: »nazywać się i czynić« (1): Vkałz ktory Ewánieliłtá álbo Apołtoł nápiłáł. Aby fie oná [*Matka Boska*] kiedy nazywáła y tzyniłá/ zrzodłem dobra włzego *KrowObr* 153.

»zstać się i nazywać« (1): ále łyny wdzyęcźnemi łwemi dopuścił łie nam sítác y náywać ktorzychmy kolwiek przyięli łwięte imię iego. *RejPos* 350.

a. *Tytułować się oficjalnie* [z tytułem w I] (9) : Alexander łyn Philipow Dariułowi ktory łie krolem włzego łwiata nazywa. *BielŻyw* 151; *KrowObr* 6v, 7; Abowiem Piotr ł. zwolennik Pána Kryłtułow náywa łie łam Prezbiterem ábo Sthárlzym. *RejPosRozpr* c3; *CzechEp* 49, 425; *NiemObr* 60.

Szeregi: »nazywać się i czynić« (1): Zal łię tego Pánie Boże/ iż do ták śmiáley y zuchwáley niezbożności przyłzłó/ tym co łię wikáryimi łyná twego miłego Iezufá Chriłtułá/ y namiáłtkámi Apólztołow ie⁸⁰ náywać y czynić śmieią. *CzechEp* 138.

»nazywać się i pisać« (1): ALeć ielztze náthym máło było Biskupowi Rzymłkiemu/ iż łie iuz za dozwołenim tego mężoboyce Fokálá Cefárzá/ Papieżem náywał y piłał aż łie też potym y Bogiem ziemłkim zwać kazał. *KrowObr* 8.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : iż ták łłowo to epikalein może być przekłádano wzywać ábo náywać łie *CzechRozm* 197.

Synonim: 1., 2. *mianować się.*

Formacje współdzenne cf *ZWAĆ.*